

HAJÓKÉRTÉKELÉSI NAPI

Előfizetési árak

Helyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1-50 K.
1 évre	3 K.	1 évre	4-50 K.
1 évre	6 K.	1 évre	9 K.
1 évre	12 K.	1 évre	18 K.

Megjelenik mindhét hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent István-tér 1.

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjszabás szerint.

Fetelős szerkesztő és lapfőigazgató: Baranyay Lajos.

A PÁPA.

„A hála különös kifejezésével vagyok Őszentsége a pápa iránt, aki a fogolykicsérés gondolatának és az ember szeretet oly sok művének először kifejezést adott és annak kivitelénél mértékadó érdemet szerzett és még nem régiben egy nagylelkű adományával hozzájárult ahhoz, hogy Kelet-porosországnak szenvedési nyúljenek.”

A hatalmas német birodalom kancellárja, Bethmann-Holweg, a birodalmi gyűlés színe előtt az egész világnak szólva, mondta ezen elismerő szavakat. Szent Péter utóda, bizonyára nem áhihozik a hadakozó felek egyikének tapsaira sem, mert az ő nyilatkozatait, az ő cselekedeteit nem az államok és nemzetek versengései, sikerei avagy bukásai, hanem az örök-érvényű, általános igazság, az emberiség, a lelkek üdvösségének és boldogulásának nagy szempontjai irányítják.

Ez a hatalmas elismerés azonban, amely most a német birodalom kancellárjának ajkairól elhangzott, mégis jóleső érzéssel töltötte el Őszentségét. Mert ezzel az elismeréssel Őszentsége legfényesebb elégtételt kapott azokért az próbánagyobb sértegetésekért, amelyekkel az európai sajtó Őszentségének a hadifoglyok sorsának enyhítésére, a béke előkészítésére vonatkozó munkáját kísérte.

Bántották a pápát az egyházzellenes sajtóban, mert az emberiség, a humanizmus, az emberi kultúra, az emberiség jövőjének legszentebb érdekeiben emelte fel tekintélyes szavát, anélkül, hogy az ellenségkedő felek bármelyikéhez csatlakozott volna. A pápa minden nemzet, minden párt fölé emelkedve, szól az ő fiához, akik most, a különféle ellenséges táborokban szétszórva, küzdenek egymás ellen, pusztítják egymást. Szól akként, hogy mindenki megértse, megszívlelje. Meg is fogja érteni mindenki, ha szívéből leolvad a gyűlölet és boszu kérése, amely

most minden nemesebb emberi érzés kitörésének útját állja.

Nem egyszer a guny tör ki a pápaellenes sajtóból, hogy ne törődjék a pápa az ő dolgaikkal, ne rontsa a fegyverszűnet, a békeajánlat kérésével a pillanatnyi sztratégiai helyzetüket. A „magyar” sajtóban is akadnak lapok, amelyek, noha a pápa a magyar érdek ellen nem vétett, mégis a gunyolódás céltáblájává tették és személyét is sértegették. Első sorban tehát ezeknek a mi sötétben járkáló hírlapfogajainknak szólnon visszautasításul a német birodalmi kancellár elismerése, amely mellett valóban szegélyelhetik magukat, hogy a minden érdekképviselő nélküli pápát, ki tisztán az emberiség, az emberi kultúra megmentése végett emeli föl szavát, a szabadkőműves páholyok uszítására megrágalmazzák.

Épen abban az időben, amikor a német birodalmi gyűlés lelkesült tapsai között elhangzottak a pápának a polgári foglyok és a nyomorékká lett hadifoglyok kicsérésének kezdéseért kijelentett hála, köszönet és elismerés szavai, akkor érkezett meg hozzánk a csonka és nyomorék foglyok első szállítmánya az orosz fogságból. Ez a nap örömnapja lett Magyarország és Ausztriának, mert viszontláthatta azokat a hősokeket, akik a legsúlyosabb megsebesülve kerültek orosz hadifogságba és akikről hozzátartozóik hónapokon, fél-éven keresztül nem hallottak semmit.

Leírhatatlan volt az örömi megnyilatkozása, amikor ezek az elveszített hitt. hősök, csonkán, megrokknva, de mégis élve haza kerültek öveikhez. Ezt az örömet XV. Benedek-pápának köszönhetjük, aki még tavaly szeptemberben megindította az eljárás a polgári és rokkant hadifoglyok kicsérésére iránt, amire akkor a hadakozó felek nem is gondoltak.

Mi bizunk és hiszünk abban is, hogy amily fényes eredmény kísérte Őszentségének első lépését a foglyok kicsere-

lése érdekében, ugyanaz a fényes eredmény fogja a béke előkészítésére irányuló, többször eredménytelenül maradt, de lankadatlanul megismétlődő lépéseit a békekötés, a világ kibékítése érdekében kísérni.

Háború.

A nagy visszavonulás.

— A kiszámíthatatlan következményű — orosz visszavonulás is bizonytalanná lett. Kovel elfoglalásának automatikus következménye Kelet-Galicia kiűritése is s természetesen siettetti Breszt-Litovszk elését, bár szinte azt mondhatnók, hogy épp Kovel elfoglalásával olyan eredményeket, olyan eseményeket fejtettünk ki, mint hogyha Breszt-Litovszk már is elesett volna. Orosz forrásból hire jön, hogy az oroszok Breszt-Litovszkot is ki akarják őríteni. Londonban már kezdik vigasztalni a közvéleményt.

De a harcéri katasztrófák egyre fokozódó, belső válságokban is éreztetik hatásukat; a kormányváltozás hír szerint már meg is történt és a дума tagjai most koalíciós kormányt sürgetnek. Pétervárról szüntelenül menekülnek és a menekülésnek új tempót adnak a németek Riga körüli támadásai is.

A balkáni kudarc.

A balkáni ellentétek kiegyenlítése nem sikerült — ellenkezőleg, az ellentéteket és egészen új konfliktusok magvait dobták ki. Az entente csak arra gondol, hogy a háborút megnyerje, a balkán népek azonban arra is gondolnak, hogy mi lesz a háború után és hogy ha az entente akciója talán alkalmas az angol-francia-olasz harcéri helyzet javítására, amint hogy a háború után a Balkánon a legborzalmasabb bellum omnium contra omnes következnek.

Pasics, mielőtt a végleges döntés megtörtént, kérdést intézett az ententehez, hogy javaslatai véglegesek-e és milyen kompenzációkat kap Szerbia. A válasz annyira megnyugtató volt, hogy Pasics kijelentette, hogy Szerbia inkább meghal, de ezt a javaslatot nem fogadja el. Teljesen reménytelen az entente helyzete Athénben is, a közvélemény itt egészen az entente ellen fordult, különösen, hogy Anglia egyik görög szigetet a másik után akarja fölfalni.

Ujabb jelentés.

A Nyomentől északra Birshi vidékén sikeres ütközetben 750 oroszot fogtunk el.

Eichhorn vezéreztetés hadserege g. özelmesen harcolva tovább nyomult kelet felé. 1850 orosz jutott fogságba és több géppuska esett zsákmánynul.

Gallwitz tábornok hadserege a Sokoly—Bialisztok között lévő ut mentén kikényszerítette az átkelést a Nareven. Jobbszárnya az ellenség visszaverése után az Orlandkáj jutott. A hadsereg 4700 oroszot, köztük 18 tisztet ejtett foglyul és 9 géppuskát zsákmányolt.

A törökök sikere.

Augusztus 23 án az anafardai arcvonalon semmi jelentős nem történt. Most megállapítottunk, a súlyos veszteségeket, amelyeket az ellenség az e hónap 21-iki csatában szenvedett. Magában a centrumban 3000-nél több ellenséges halott fektűt a lövőárkaink előtt. Zsákmányunk még nem állapítható meg pontosan.

Ari Burnu szakaszában az ellenség augusztus 22-ének estéjén heves gyalogsági és gépfegyvertűz, valamint bombavetések után Kualizirt. előtt támadást kísérelt meg. Csapataink erő teljes ellenlökéssel az ellenség legnagyobb részét mesemmisítették. A megmaradt rész elmenekült.

A törvényhatóságok hódolata.

A magyar szent korona országainak törvényhatóságai — szeptember 2-án hódoló felvonulásban jelenik meg az uralkodó előtt. A rendkívüli nagyszabásúnak ígérkező hódoló küldöttség előmunkálatai serényen folynak, a törvényhatóságok nagyrésze már ki is jelölte a felvonulásban résztvevő tisztviselőit.

A küldöttség összesen ötszáz tagból fog állni. A résztvevők díszmagyarban lesznek. A lehetőség szerint együttesen indulnak el a magyar fővárosból s e célra már augusztus 31-ére oda érkeznek az ország minden részéből. Az időjárástól függ, hogy hajtón, vagy vonaton folytatják-e az együttes utazást Bécs felé. A küldöttség székesfehérvári tagjainak névsorát már közöltük.

Két millió hadifogoly egy év alatt.

A háboru kezdete óta két-millió ellenséges katona került a német és a magyar-osztrák csapatok kezébe. Ez a hallatlan szám legszemléltetőbb mértéke nagy győzelmünknek. A háboru folyamán gyarapodott ennyre a hatalmas tömeg. Az első millió hadifoglyot hat hónap és három hét után érték el, a második milliót egy hónappal kevesebb idő alatt.

A nyugati front, amely immár hónapok óta teljesen változatlan, 331.800 francia, belga és angol hadifoglyot eredményezett. Szövetségeseink a déli hadszíntéren 23.000 szerb katonát fogtak el. A többi hadifoglyot az óriási orosz sereg szolgáltatta. Számokban: 1.654.000 ember. Ennek az óriási fogolyszámnak a nagyobbik fele az utolsó hónapokban került győztes hadseregeink kezébe. Májusban 301.000 oroszot fogtunk el, júniusban 222.000-et, július első felében 82.000-et.

Július 15-én kezdődött az általános támadás a lengyel várvonalak ellen s ez az offenzíva még mindig tartó orosz visszavonuláshoz vezetett.

Ez a támadás július végéig 190.000 foglyot terelt az osztrák-magyar és német fogolytáborokba. Augusztusban (nem számítva bele az utóbbi napok eredményeit) 95.000 hadifogoly volt a számkönyv. Hozzászámítva az óriási veszteségeket, amiket az oroszok halottakban és sebesültekben szenvedtek, olyan hallatlan vérvesztés ez, mely még a mérhetetlen Oroszországot is megrendíti. Mindez azonban nem elég ahhoz, hogy a francia és az orosz katonai kritikusok a visszavonulást sikerült manővernek ne nyilvánítsák. Ez a kis manőver az oroszoknak nagyobb veszteségeket okozott, mint a legvéresebb ütközetek.

A két milliót már túl is haladtuk; noha a számok közé nem sorozzuk azokat a hadifoglyokat, akiket a magyarok és osztrákok az olasz fronton ejtettek és azokat, akik a Kaukázusban és a Dardanelláknak török hadifogságba jutottak. Eddigi megállapítás alapján az Isonzó mentén és a török frontokon nincsen sok fogoly, de annál véresebbek az ellenség veszteségei halottakban és sebesültekben. Mindezek alapján látható, hogy ellenfeleink akkora emberanyagot veszítettek, amit immár aligha lehet pótolni. Két millió hadifogoly és sok-sok millió halott és sebesült annak eredménye, hogy egy világ ellenünk mért támadni.

Hindenburg-bakáink harcaiból.

Alig pár kilométert meneteltünk az országoton. Megtörtént már a városért a nagy csata, menekült a muszka erős iramban ki a városból. Mi az ostromló gyzelmes csapatok alig vártuk, hogy benn legyünk Lembergben, melyért annyit harcoltunk, szenvedtünk. Marsolunk, marsolunk, amikor mögöttünk erős sipolás, trombitálás hallatszik, sok-sok autón jött az Armeé-kommandó, céljuk volt Lemberg. Az autóknek helyet kellett adnunk, nagyban avizálták is már hátul: Rechus halten; Jobbra tarts.

Egyik baka nagy lassan hátrápislant, pogány nyugodt flegmával legyint egyet, kiveszi a pipát a szájából s dörmögi: „Hm. téjunk ki: egészen jól hangzik! Mikor az angriffot csináltuk Lembergbe, ők még biztosan Homonánan ha jártak, most meg már ők akarnak előbb beérni a városba! No persze...”

S azzal ismét visszarakta a pipát a fogai közé, kitért szépen jobbra s bámesz szemekkel nézegette a tovaröppenő autókban ülő plégáléros tiszteket.

Még mindnyájan benn álltunk a takarások mélyén, nem rég schrapnellezt a muszka, még nem mertük kidugni a fejünket sem. Egyik baka mégis kipislant s örvendezve elkijálja magát: „Fiúk! nincs már veszély: gyűnnek a manipulánsok!”

Nem hiszem, hogy lenne a jó Istennek még agyafurább teremtménye, mint a baka! Mindenre kapható, mindenütt felhasználható a semmiből ételt, lakást teremt. A földből kényelmes lakhelyet épít, azt kiszépiíti, kényelmessé teszi; ha az egész környék puszt és háznélküli is, szalmát szénát mégis szerez rövid időn belül, hogy puha fekvés essék a földön; ösztöne van kikutatni még a leg-szárabb helyen is a jó vizű forrást; csak egy pár pillanat kell neki, már is tud szolgálni meleg feketével, levessel, sült krumplival. Ki tudja szaglászni, hol van harapnivaló... Mindenhez ért a sütés-főzéstől a snajdersáig. Egy pár óra kell csak neki és készit borsólevest, lekváros gonbócot nagy barátfülit s hozzá — nem is akármilyent! A lövészárók építés-től a disznóölésig, a bakancs talpalástól a muszka verésig, mindenhez ért.

A multkoriban disznót öltek s fajt a fóguk valami jófajta magyaros, erős, fokhagymás kalbászra. Nosza nekiálltak, a hozzávalókat hamarosan beszerzték és megcsinálták; egy hiányzott csak: a kolbászöltő masina. Kiváncsi voltam, honnak szerzik azt be, vagy hogyan csinálnak egyet?

Egyik baka fölkeresett minden házat, de föltött csak nem talált. De azért nem esett kétségbe. Vett egy vastagüvegű sörös palackot, leütötte az alját; csinált bele nyomófát, — s máris kész volt a töltő-masina... A belet ráhúzták a söröspalack szájára, a palackot megtöltték a hussal, a nyomófával azután belenyomták a béibe. Lett is olyan magyaros kolbász ott a Bug mentén, hogy minden tiszt megnyalta a száját... Így fest a hadikobász-ipar!

Egyik agyonlőtt bajtársunk zsebeiben találunk egy kis igénytelen imakönyvet. Az imádságos könyvet odaadtuk egy bakának, imádkozék aztán ő befőle. Már teljesen feledésbe ment az eset, amikor jelentkezik a baka s bejelenti, hogy az imádságoskönyvből lapozva egy tizkoronás bankót talált, amit ezenell átszolgál.

Ez a baka-jellem: ilyen a magyar baka.

Súlyosan megsérült egyik bakám, eltört neki a karja, átfutott a golyó a tüdején is. Arról volt híres, hogy ő volt a legnagyobb dohányos. Mikor a szanitécek rárakták a hordágyra, elcsukló hangon szól hozzám: „Hadnagy ur, itt van a kényeres tarisznyámban egy pakli jó dohány, azt magának hagyom, szíjva el egészéssel. Isten vele!” A könyvem kipergetek, sirtam, mint egy kis gyermek

Mesebesült mindkét lábán egy önkéntes, két szanitéc azonnal hordágyra tette és vitte ki a golyózáporból, oly gyorsan, amint csak lehetett. Az önkéntes hajlából 10—10K-t adott a bátor, gyors szanitécnek. Ezek azonban nem akarták elfogadni a pénzt, azt mondták, ők ezt kötelességből tették. De én biztattam őket, hogy csak fogadják el, az önkéntes ur halálból adja...

Egyik is súlyosan sebesült, nem bírt lábra állni, szintén a szanitéc tettek hordágyra s vitték ki nagy gyorsan a golyók közül.

A sebesült baka fájdalmasan rimádkodott: Csak gyorsan, gyorsan, szanitéc! Itt van a zsebembem egy korona, azt nektek adom, csak siessetek velem!

De a szanitécnek, nem fogadták el a pénzt, sőt ők csusztattak a baka árva koronácskaja mellé — még egyet.

Oh itt a háboru szenvedései és borzalmai között látni csak igazán a magyar lelki, szívet-kinyilva, kitárva, miként a rózsabimbót...

Egyik takarásban kis papirlapot találtam, rajta veresekét. Egy bakánk írta, egy közönséges földmives parasztember; egy idősebb tagbaszakadt, bátor, szorgalmas katonának. A papirlap el volt már dobva s Istenem, im olvassátok —

kárba veszett volna ez az aranyos pár sorocska:

Csendes délután van,
Nyugodtan ülök fedezékem alatt,
Révedezve hajtogat elmém
Egy s más gondolatokat.
„De mint a madárnak a puha fészek:
Én is minden gondolatommal
Csak otthonomnak élek...
Egy kis fehér házban
Két kis pici angyal...
Hiába az én elmém mégis csak
Legtöbbet foglalkozik azzal.
Ugyan mit csinálnak, gondolnak-e rá?
Vagy, mint egy eltört játkot,
Elfeledek talán?
Nem, nem feledek el,
Nyugtatom magamat,
S olvasom a hazuról jött
Kedves sorokat;
Azokban is írja
A két pici madár:
Gyere, gyere haza,
Kedves, édes apám!

Jaj, ne a rimeket nézzetek bennem, hanem a — lelket! Azt a magyar lelket és a magyar szívet, a mely ott él és dobog nagymesszi Galiciában, két méternyire a földben, deszka tető alatt, tört számmán... ezer halálveszély között.

Városi közgyűlés.

A folyó hó 30 iki városi közgyűlés tárgysorozata a következő lesz: Szubórics Jenő apátkanonok halála fölött részvét kifejezése. — Károly János csip. püspök üdvözlése 60 éves áldozópapsága alkalmából. — Széll Kálmán elhunytja fölött részvét kifejezése. — Grósz Aladár interpellációja a vízidíjszállítat módosítása tárgyában. — Özv. Hönig Mórné, Hirsch Odón és Henrik által Molnár Juliánna emlékére vallás-különbég nélküli a hadiárkvá jafára létesítendő 6800 K alapítvány. — A háborubban elpusztult tüzhelyek fölségelyezésére 2000 K segélyösszeg megszavazása. — A belügy-miniszter leiratá Hfj. Reé István vezetéki könyvelő véglegesítés tárgyában és fölhívása, hogy a város a nyugdíjszabályrendeletet a jelenlegi viszonyoknak megfelelően dolgozza át — Vajnátr Béla számvizsgálónak pénztárnoki, Zugor Ernő számvizsgálónak pedig pénztárellenőri teendőkre kirendelése. — Belügy-miniszter leiratá Ketskás Eleknek az interpellációja tárgyalását meg nem engedett közgyűlési elnöki határozat elleni fölebbezése elutasítása tárgyában. — Miskolc, Szatmárnémeti, Selmec és Béalábánya városoknak határozatai városunknak a városi tisztviselők katonai szolgálatai fölmentéseinek mellőzése tárgyában hozott határozatára. — Nyitrai Ferenc kérelme a város részére szállított lábbelik árának 100 százalékkal fölemelése tárgyában. —

SÖVEGJARTO vászonáruhaza. Barátok épülete.

Nagy választék

szines zephijrek, karton, schiffon és damastból. Különbféle vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendőkből. Ágy- és szalteritők, szőnyeg- és matracsövetekből.

OLCSÓ

szabott árak

Malmok ajánlatai a városi liszt le-
őrlésére. — A városi gabonaszük-
séglet beszerzésére félézetet kijelölése.
— Kereskedelmi miniszter jóvá-
hagyja a bérkocsi szabályrendelet
módosítását és a fuvardíjak föleme-
lését. — Tanácsai előterjesztés az
Aszalvölgyi és Lajosdülői bérdföldek
és Pörösterületek 12 évre bérbeadása
tárgyában.

Megszökött hadifoglyok.

Ujabbán a következő hadifog-
lyok szöktek meg a mezőgazdasá-
gokból: Az előzállási uradalom-
ból Petros Helcsuy 25 éves,
Nikolaj Haszalapa 30 éves,
Hkovaler Spulnoky 23 éves
orosz foglyok szöktek meg.
Rudolf majorból Skribin Vasilij,
Mashruselin Vasilij, Kritsenko
Karpo, Tampertis Iván és Grien
Georg léptek meg.

Csákvárról pedig Stefanovicz
Zsifkó és Neskovics Borivaj
szerb internáltak szöktek meg.
Gyuró községből és Kajászó-
szentpéterről szintén több hadi-
fogoly szökött meg.

Háborus apróságok.

1701-ben megjósolták győzelmün-
ket. A braunschweigi múzeumban
egy csemegekereskedő kéziratának
másolatát őrzik, amely 1701-ben
eredeti ó-német szavakkal íródott
és dr. Capito fordította le. A régi
írás megjövendöli, hogy Európában
egy időben nagy felfordulás lesz. A
nepek és a királyok küzdeni fognak
egymás ellen és egyetlen ország
áll majd a harcok központjában.
Ez ellen az állam ellen küzd majd
az egész világ, minden oldalról tá-
madják és boszúból szét akarják
szórni. Ha az ellenség szemtelensége
elérte tetőpontját, az Isten beleszóli
a játékba és győzelemről-győzelemre
vezeti ezt az országot. És ez or-
szág királyának a jejszava lesz:
„Az Istenem előrel! A király kérésze-
tét visel a mellén. Mindez akkor
következik be, ha az embertelen él-
vezet hájszólása, vallástalansága
már nagyon magas fokra hágott.
Isten büntetése lesz és számtalan
ezrek és ezrek térnek vissza a val-
láshoz. Nyugatról indulnak el a
dolgok és úgy terjednek tovább. A
háború borzalmas pusztításokat
visz majd véghez. Lesz egy földrész,
amely több-kévsbé szenvedni fog
ugyan, de egy erős ország a har-
cok központjában állva óriási dia-
dalt fog aratni. Nagy hatalmával
a régi visszaéléseket, piszkos táncok-
kat, buja ruhákat el fogja söpörni
és mindenütt isteni rendet terem,
a városokban, földekben, templomok-
ban, családokban és a népeket a
béke révébe vezeti. Egy falu
közéleben van egy feszület két szép
hársfa között, ott fog a király a
döntő csata után seregeivel létre-
pedelni és imádkozni. Nem messze
Tembergtől és Soldautól van ez a
falu. Később az erős hadur a schaff-
hausenji kápolna előtt mond beszédet.
Franciaország elpusztul, Anglia meg
lesz verve. A háboruból rengetegen
fognak meghalni. A törökök hű
szövetségesei lesznek az országnak
s mihelyt Anglia kikapott, béke lesz
az egész világon. Elképzelhetetlen
változás megy végbe az országok-
ban és a templomokban. Három
nagy hatalom lesz a háború után:
a papság, Magyarország és Német-
ország.

A háború és az olasz színházak.
Attól a pillanattól kezdve, amidőn
Olaszország belépett a hadakozó
félékbe, Rómában és a legnép-
gyömb olasz városokban egyszerű-
űresnek lettek a színházak, melyek-
ben operetteket és operákat játszo-
tak. Carréra Jean, a „Temps” ró-
mai tudósítójának érdekes cikke irt a
római színházak repertoárjának
átváltoztatásáról. A tragédiák vig-
játékok és operettek kimentek a
divából és helyettük a hazafias
revüt játszásk mindenütt. Félíg komi-
kus, félíg szentimentális operett
és vigjáték ez a különös műfaj,
melyet négy-öt változatban játsza-
nak esténként mostanában a római
színházakban. A legnépszerűbb az,
melyet „Volt egyszer egy farkas”
címen adtak elő az elegáns Quiri-
no-színházban. A darab Lafontaine
darabjainak modorában készült. A
farkas Ferenc Jozsefhez hasonlít,
a másik főszereplő egy házörző eb,
amely Vilmos császár alakjára van
maszkírozva. Ez a két főszereplő
az éjszaka csöndjében, amikor
mindenki alszik, hatalmába skar
keríteni egy szegény kis állatot,
amely Szerbiát ábrázolja. A franci-
a kakas azonban segítségért kiált,
mire megjelenik az angol róka és
a háború megkezdődik. Ennek
karenetek, előképek, csatajelenetek,
Trient és Triest látképe tartkiják
ezeket a jeleneteket, a felvonások
között pedig a Garibaldi-himnusz
és a Marsellaiset játszásk. Egy este
megjelent itt egy páholyban Marconi
D'Annunzioval. Mindketten katoná-
rúruhában feszítettek és természet-
esen középpontjává váltak az elő-
adásnak.

HIREK.

— **Széchenyiek alapítványa.** A király nyolcvanötödik
születésnapjának emlékére a
Széchenyi grófi család a Magy-
ar Vöröskereszt Egyesület-
nek a hadvezetőség céljaira egy
segítőfonatot alapított. A vonat
„Széchenyi grófi nemzetség ala-
pítványa” névvel a napokban
fogja megkezdeni nemes hiva-
tását a sebesültek szállításával.

— **Tamás Viktor a harctéren.**
Mikor a világháború nagy küz-
delme annyira kiélestedt, hogy
minden fiatal, erőteljes emberre
szükség lett, a Fejérmegyei Napló
derék gárdája is megfogytakoz-
zott. A szerkesztő, a munkatár-
sak, egyenként fölcserelették az
ujsgárdirot tollat — a kardforga-
tással, a katonaelettel. Miután
hosszu fáradságos munka árán
megtanulták a hadiművészet
nagy tudományát, elmennek ők
is messze harterekre hirt, dicső-
séget, babért szerezni, hazát vé-
deni. Legelsőnek Tamás Viktor
főrelhálkoi tanár a Fejérme-
gyei Napló gárdájának egyik
legtehetségesebb tagja hagyott
itt bennünket. Erős szívvel
indult neki a nagy utnak,
pedig egy szerető, aggodal-
maszkodó fiatal asszonnyal
egy másfélnapos kis fügyer-
meket hagyott itthon. Alig győ-
nyörködhetett kis ujszülött
gyermekében, már készen kel-
lett állnia arra, hogy a parancs-
nak engedelmeskedjék. És ment
jó kedvvel, bizakodó lélekkel,
mint erős, igaz ember, mint
egész férfi, ki nemcsak hatal-

mas szavakkal hirdeti a köte-
lességteljesítés törvényét, ha-
nem meg is teszi, amit hirdet.
Ami kedves barátunkat hűséges
feleségének imádsága, jó szülei-
nek áldása kísérte el utjára,
amelyhez csatoljuk a mi igaz
baráti szeretetünket és a Min-
denhatóhoz küldött fohásznkat,
hogy óvja meg őt minden ve-
szedelemtől, hogy azt a nagy
tudást és értéket, melyet Tamás
Viktor képvisel, el ne veszítsük
s hogy szellemének és tollának
rágyogó játékában még sokat
gyönyörködhesen a Fejérme-
gyei Napló kedves közönsége.

— **Kitüntetések.** Dr. Borsányi
András 10. huszárezredbeli Far-
telkos főorvos és Gruffy Tri-
gyes 10. huszárezredbeli had-
nagy vitéz magartartásukért a
Signum Laudisüt kapták.

— **Cukor-trükk Székesfehérvá-
rártott.** Egy helybeli lapban
megjelent közleményre, mely
a cukor-trükköt tart. Ke-
reskedelmi körökötől a kö-
vetkező sorokat vettük: Nem
készül, a fehérvári kereskedők
nem szoktak trükkökkel élni.
Cukor van elegendő mennyi-
ségben, csakhogy a kereset na-
gyobb és az aggdó közönség
nagy készletekkel látja el magát.
A kereskedők ki vannak szolgá-
laltatva a gyáraknak, amelyek
olyan minőségű cukrot küldé-
nek, melyet akarnak, tehát sok
kristály és porcukrot. Így a
kereskedő is kénytelen a cukrot
ilyen formában is kiszolgáltatni
s a közönségnek ez nem tes-
szik. Háború van, ezen nem
lehet változtatni. A közönség
ne tartson sem kereskedői-
trükköt, sem cukorinségtől.
Németország és Ausztria Ma-
gyarország cukorkermése kisebb
ugyan, de ennek ellenében
nincs kivételünk. A mi keres-
kedőink azonban semmiképp
szolgáltak rá, hogy őket trükk-
vel vádoljuk, vagy gyanúsítsuk.

— **Tűzoltógyakorlat a nagy
barakktáborban.** Mivel a barak-
ttáborok tűzveszélyesek, a ható-
ság elrendelte, hogy a táborok-
ban állandó tűzország legyen. A
nagy barakktáborban csütörtök-
ön tartották az első tűzoltó-
próbat Keszény István alezre-
dedes és Simon Sándor th.
főkapitány, tűzoltófóparancsnok
vezetésével. A katonatűzoltók
kitűnően dolgoztak és az egész
próba jól sikerült. A bizottság
azonban megállapította, hogy a
viz kevés, tehát újabb kutak
furásáról kell gondoskodni.

— **A város lisztzükséglete.** Be-
fejeződött a lisztzükséglet összei-
rása, s megállapították, hogy a vá-
rosnak 400 vagon buzára van
szüksége. Jó lesz tehát, ha sietnek
a beszerzéssel, mert könnyen meg-
történhetik, hogy nem kapnak elég
mennyiséget.

— **Beírás.** Székesfehérvár szab.
kir. város felsőbb leányiskolájában
a beírások szeptember hó 1. 2.
és 3. napján mindig délelőtt 8-11.
óraig, a javítóvizsgálatok augusztus
hó 31-én délután 3 órakor, a
különbözeti vizsgálatok szeptember,
hó 4-én délután 3 órakor fognak
megtartani. Az igazgatóság.

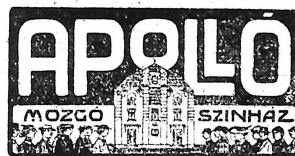
— **Szt. mise.** F. hó 29-én (vasár-
nap) reggel 8 órakor a maroshegyi
kápolnában szt. mise lesz.

— **Sertést vásárol a város.** A
város közlelmzésének ügyét
már sokfélelepen próbálták
rendezni. Sok idea elhangzott,
főbbet meg is valósítottak, de
sajnos, vajmi kevés eredménnyel.
Most sertéseket próbál vásárolni
a város, hogy a közönség husz-
szükségletét valamiképen meg-
oldja. 1000 sertésre folytát al-
kut, s a vásárlás valószínű-
leg sikerül. Szóval újabb remé-
ny van, hogy a huskérdést
valamiképen megoldjuk.

— **Lótenyésztő gazdák figyelmébe.**
A lótenyésztés valamint a gazdál-
kodás sikeres továbbítése szem-
pontjából kívánatos, hogy a még
meglévő és tenyésztésre alkalmas
kancákat birtokosaink és gazdáink
tarthassák meg és tenyésztésre hasz-
nálhassák. Az esetleg elkövetkez-
hető további lószorozások eredmé-
nyeként megeshetik, hogy birtoko-
saink és a gazdák tulajdonában lévő
tenyésztésre alkalmas kancák nagy
részét alkalmasnak találják és a
lótenyésztés nagy kárára hadiszol-
gálatra emelik ki. Erre vonatkozóan
a gazdasági felügyelőség a követ-
kező figyelmeztetést teszi közzé: A
fölmtenésekre vonatkozóan a kö-
vetkező az irányadó: A fölmtenésre
jogosító bizonylatokat állami és
törvényhatósági állatorvosi bizonyít-
ványokon és lódíjazási okmányokon
kívül a méneskönyvben foglalt kancá-
kért kiállított kivonatok szolgálnak.
Különösen a magyar szent korona
országait illető minden olyan kanca,
mely a már megalakult, avagy most
megalakuló tájfaia tenyésztés törz-
könyveiben fel van véve, avagy föl-
vetéle kerül, mint tenyészkanca
bíráltatik el és kiemelés alól mente-
sitve van.

— **Térzene.** Vasárnap délelőtt
11-12-ig a Zichy-ligetben a Vörös-
kereszt javára térzene lesz. Kéni a
Vöröskereszt a hőlgyeket, akik a
pénztárnál szoktak lenni, hogy meg-
jelenni sziveskedjenek.

— **Az erdőőr és vadőri szakvizs-
gák az 1915. évben október hó
18-án s az erre következő napo-
kon Budapestben, Pozsonyban Besz-
tercebányán, Miskolcon, Kassán,
Máramarosszigeten, Kolozsvárt, Bras-
sóban, Nagyszebenben, Temesvá-
rárt, Pécsen és Szombathelyen
fognak megtartani. Felhivatnak
mindazok, akik az erdőőri, vagy
vadőri szakvizsgát letenni óhajtják,
hogy az ehhez szükséges engedély
íránt kellően felszerelt kérvényüket
szeptember hó 30-ig ahhoz a kir.
erdőfelügyelőséghez nyujtsák be,
amelynek székhelyén vizsgat tenni
kívánnak.**

Ma, pénteken szünet.
Szombaton, aug. 28-án
Az idény legjobb detektív
filmje:

Dr. BROWN keze

Rendkívül érdekesítő detek-
tívdráma 4 felvonásban.
Remek kiegészítő műsor.

— **Meghívó.** A Szent Donát temetkezési társulat. f. évi szeptember hó 5-én, azaz vasárnap reggel 9 órakor a felsővárosi plebánia épületben póbefelölt közgyűlést tart, a melyre az elmaradottakat ez uton meghívja az elnökség.

— **Adomány.** A Szent Sebestyénről elnevezett felsővárosi plebánia-templom festési költségeire a Szent Donát temetkezési társulat 100 K-t ajándékozott, melyért ezuton is hálas köszönetét nyilvánítja Bilkei Ferenc plebános.

— **A harcvoalban levőket nem lehet meglatogatni.** A belügyminiszter még az év elején rendeletet adott ki, amelyben megtiltotta, hogy az itthonmaradtok a harcvoalba utazzanak övéik meglátogatására. Erről igen sokan akkor győződtek meg, amikor már a községes utakat megtették a háborus vidékre, ahonnan visszautasították őket. Most a belügyminiszter utasította az alsófokú hatóságokat, hogy erre a rendelkezésre a népet kiiktassák és az utazástól tartják vissza.

— **A hadifoglyok és a katonai büntetőtörvény.** A miniszterelnök rendeletet adott ki, amely a hadifoglyokra alkalmazza a katonai büntetőtörvénykönyvnek azokat a rendelkezéseit, amelyek fegyelemsértő és más büntetendő cselekmények esetén, a fegyveres erő tagjaira vonatkoznak s amelyek nemzetközi egyezmény szerint a hadifoglyokra is kiterjeszhetők, miután a fölöttük hatalmat gyakorló állam hadseregében hatályban lévő törvényeknek vannak alávetve.

— **500 dr. imakönyv a sebesülteknek.** Poós Rezső pesthidegkuti plebános német nyelvű imakönyvet írt a sebesült katonák számára. Imakönyvéből 500 darabot a Fejérmegyei Naplónak adott, amely azokat a sebesült katonák között fogja kiosztani.

— **A városi fogyasztók és a falusi termelők.** A Magyarországi Szövetkezeti Szövetséges országos mozgalmat indított meg, hogy a városi fogyasztók a falusi termelők szövetkezeti útján láthassák el magukat élelmiszerekkel, különösen tojással és baromfival. A Szövetkezeti Szövetség által a nagyobb városokhoz intézett körirat megállapítja, hogy a háborus állapot alatt a városi élelmiszerpiacra sánjalatos zavarok merültek fel, melyek nem csupán a városi fogyasztók közönségét érintik, de közvetlenül érdeklik a termelőket is, akiknek a terméyeivel üz a spekuláció a piacokon meg nem engedett visszaéléseket. A szövetség konkrét javaslatokat nem tesz, de utal Pozsony város példájára, ahol a városi városigazgatóság egyelőre tojással és baromfival a megyebeli falusi fogyasztási és értékesítő szövetkezeti útján látja el a piacot. Biztosítja a szövetség a városi hatóságokat, hogy amennyiben elvben elfogadja a Szövetség javaslatát, a városok rendelkezésére, hogy felvilágosítással és a részletekre nézve további javaslatokkal szolgáljanak.

— **A tolvaj vendég bűnei.** Megírtuk, hogy Koncz Mária budapesti leány Székeshérvárotól több rendbeli lopást követett el s a rendőrség letartóztatta. Koncznak most újabb tolvajlásai is napfényre kerültek. Így megállapították, hogy augusztus 16-án Budapesten lopott Kaszek Pálnétól. Miként Székeshérvárotól,

ottis az ékszereket emelte el, s itt tettes zálogba, mintegy 200 korona értékben. Koncz multja uton tovább kutat a rendőrség, mert erős a hyanu, hogy még több bűn is terhel a lelkét.

— **Megszűnt a hadimenetrend.** A déli vasuton csütörtökön éjjel megszűnt a hadimenetrend.

— **Rövid hírek.**
— **A vízvezeteki munkálatok felülvizsgálása.** A vízmézők megszűntetésére a vízütelepen most nagyobb munkálatokat végeznek. Rauscher Béla dv. főfelügyelő és Vinkler Vilmos műszaki tanácsos csütörtökön felülvizsgálták a munkálatokat, amelyek pár hét alatt befejeződnek.

— **Megszűnt hadikórházak.** A Öregutcai, Zámoly-utcai és Ezredéves iskola hadikórházakat a parancsnokok kikürtítte, hogy ismét előadásokat tarthassanak bennük.

— **A redlikola ügyében.** A város felír a miniszterhez, hogy a redlikolat, amely tartalék hadikórház, adja vissza a most kezdődő tanévre.

— **Buzát loptak.** Özv. Juhász Józsefné 10 zsák búzát vásárolt, s az udvaráról eddig ismeretlen tettes egy zsákkal ellopott. A rendőrség keresi a tolvajt.

— **Megszűnt állapotbetegségek.** Vártesacsán és Vereben megszűnt a száj és körmőfájás.

— **Ha igazán szépet akar látni nézze meg az Urania remek műsora.**

— **Művész-est az Urániában.** Egy valódi művészfilm a „Kamarazene” került 27 és 28-án, péntek és szombat az Urániában előadásra. A minden tekintetben elsőrangú film-szenzáció egyike a legszebbeknek, ami újabbban a filmpiacra került. Dorrit Weixler az Uránia közönsége által jól ismert művészno ragyogtatója fenomenális tehetségét, egy előkelő és disztinált játéka maga is biztosítja az est sikerét. A Kamarazene az előkelő világ köréből van merítve. A darabban előforduló és külön erre a célra írt-gordonkasókat Brunich Bessie gondokmárvénzó játsza. Nagyszabásu pótműsor, hiteles karakteri felvételek. A helyiárcak rendese.

— **GÉPSZIJ legiobb minőségben kapható Langraf Gábor és Fia bórkereskedésében Jókai-utca 8. Naponta postai szétküldés. Telefon 100.**

A szövetkezetek és a városi fogyasztók ellátása.

Pozsony városa a Pozsony-vármegyei Gazdasági Egyesület megkeresésére akciót indított az iránt, hogy a városi piaci zavarokat a piacnak a falusi szövetkezetek útján való ellátásával orvosolja. Miután a Pozsony vármegyei Gazdasági Egyesület mozgalmá sikerrel járt s remény van arra, hogy a többi — hasonló viszonyok között levő városok — is érdeklődéssel viseltetnek a rendszernek eme módja iránt, a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége országos mozgalmat indított meg, hogy a városi fogyasztók a falusi termelők szövetkezeti útján láthassák el magukat élelmiszerekkel, különösen tojással és baromfival.

— **A Szövetkezetek Szövetsége által köriratot intézett a nagyobb vá-**

rosokhoz, melyben megállapítja, hogy a városi hatóságok törekedtek arra, hogy korlátoztassanak a piacokon tapasztalható hiányosságok és visszacsúgok, és a Szövetség, mely a termelők szövetkezeteinek ezereit egyesíti magában, hazafias kötelességének tartja, hogy a városi hatóságokat ezekben a törekvésekben támogassa.

— **Az adatgyűjtés, melyet a Szövetség az egész országra kiterjedőleg rendezett, azt igazolja, hogy a falusi élelmiszerárak jelentékenyen különböznek az áraktól, melyeket a városok fogyasztói fizetni kénytelenek, a minék legelső oka az, hogy a termelők és a fogyasztók egyre távolodnak egymástól, a közvetítők több és több rétege ékeződik közéjük, mi által az egyes cikkek ára természetesen növekedik és ebben van fő oka a már türethetetlen vált drágaságnak. Hivatalos adatok azt mutatják, hogy tiz esztendő alatt a fővárosban 43—337, a vidéken pedig egyes helyeken az élelmiszerközvetítők száma 316—966 százalékkal növekedett, holott a lakosság ugyanezen idő alatt csak 44, illetve 16—41 százalékkal szaporodott.**

— **A közvetítésnek ilyen tulterjedése sem a termelőnek, sem a fogyasztónak nem érdeke a kereskedelemnek sem, amelyet sok tekintetben kompromittál. Akik ma a felesleges közvetítésből — helyesebben az élelmiszerek megdrágításából élnek, élniök kell, de megélhetésüket más téren kell keresniök, amit meg is találnak ma és a háboru után, mikor a termelői tevékenység sűrűgösen keresi a munkaerőt. A humanizmus nézőpontja sem vehető fel jogosan, az egészséges rendelkezés alapfeltétele más nem lehet, mint az, hogy a felesleges közvetítők rétegeit ma, mikor a köitött fizetésből élő városi osztályok csak a legnagyobb nélkülözésekkel tudják magukat fenntartani, melőzni kell a piacok ellátása körül.**

— **Ebben a munkában a falusi termelők és fogyasztók közvetlen, vagy hatóságilag közvetített érintkezése keresztiülvihető lehet.**

— **Ezzel a kérdéssel már a II. szövetkezeti kongresszus is foglalkozott, egyik határozatában felhívta a mezőgazdasági szövetkezetek központjait, hogy vigyék keresztül a köteléükbe tartozó szövetkezetekben az élelmiszerek termelésével, összegyűjtésével és értékesítésével járó feladatokat sikerrel elvégezhetik. Ugyanez a határozat szükségesnek mondotta ki, hogy az élelmiszerek termelésének szervezésére vállalkozó szövetkezeti központok a városi hatóságok s a városi fogyasztók közlelmzési intézményeinek rendelkezésére álljanak mindenkor, mikor a termelő szövetkezetekkel közvetlen összeköttetést keresnek.**

— **A Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége, mikor ezt az akciót megindítja, elméleti javaslatokat nem tesz, utal a pozsonyi példára, melynek kézzelfogható eredményei vannak. Végül biztosítja a város közönségét, hogy amennyiben elvileg elfogadja a javaslatot, nem csu-**

— **pán a Szövetség, hanem a hozzártatózó szövetkezeti központok, nevezetesen a „Hangya”, a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete, a Keresztény Szövetkezetek Központja, az Erdélyrészi Raiffeisen Szövetkezetek Szövetsége (Nagyszében) a legnagyobb készséggel állanak minden város rendelkezésére, hogy felvilágosítással s a részletekre nézve további javaslattal szolgáljanak.**

PIUMEI kávébehozatal
SZÉKESFEHÉRVÁR
:(BARÁTKO ÉPÜLETE) :
Pörkölt kávékeverékei utolérhetetlenek! Saját villamos kávénapgyörköldé! Telefon 250.
— **Bojtorjánhajszes** korpásodás, hajhullás ellen kitűnően bevált szer: üvegeja 1 kor. 20 fillér. Kapható Szűts Róbert Magyar Korona gyógszertárban Kossuth u. sarkán.

URANIA
FILMTOURISTIVANUTCA
Telefon 233. — Telefon 233.
Pénteken és szombaton, augusztus hó 27 és 28-án A saison legszebb filmje
DORRIT WEIXLER
főszereplésével
KAMARA ZENE
Rendes helyiárcak. Művészi zenekíséret. Előadás este 7 és 9 órakor.

APRÓNHIRDETÉSEK.
Bárminemü eladásnál és vételnél a legelőszertűbb és legolcsóbb az apróhirdetéseken hirdetni. Egyszeri apróhirdetés két sorig 40 fillér, vastagabb betűkkel 80 fillér. Minden további sor 10 fillér. Apróhirdetéseik mindenkor előre fizetendők és a megjelent apróhirdetéseik után igazoló lapokat senkinek nem küldünk. Hirdetési helyek bérleténél nagyobb árendemények vannak. Hírszóveg között rendese betűkkel a hirdetés soronkint 40 fillér, vastagabb betűkkel 60 fillér. Olyan hirdetéseket, amelyek a közérkölcöt sértik, vagy bármi okból a sajtótörvényvel ellenkeznek, nem közlünk. Ezen kikötés a nyiltéri hirdetésre és nyilatkozatokra is vonatkozik.

— **Elvesztett aug. 20-iki ünnepejlen a Lövdében egy horgolt galér; aki megtalálja, vigye a vasuti Vöröskereszt pályaudvari üdő állomásra.**

— **Nemet kisasszonyomat ajánlom, kit körülményeim változása miatt kell elbocsájtanom. Cim a kiadóhivatalban.**

— **Oththoni mosást és vasalást elfogadok. Cim: Deutsch Józsefné Sarló-utca 6.**

— **Diákok gondos, jó kiszolgálással felvételnek teljes ellátásra. Halter 4. Héj-ház.**